

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

4. september 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — luftbefordring — forordning (EF) nr. 261/2004 — artikel 2, 5 og 7 — kompensationsret i tilfælde af lange forsinkelser — forsinkelsens varighed — begrebet »ankomsttidspunkt««

I sag C-452/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landesgericht Salzburg (Østrig) ved afgørelse af 31. juli 2013, indgået til Domstolen den 12. august 2013, i sagen:

Germanwings GmbH

mod

Ronny Henning,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Safjan, og dommerne J. Malenovský (refererende dommer) og A. Prechal,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 7. maj 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Ronny Henning ved Rechtsanwalt A. Skribe
- den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved W. Mölls og N. Yerrell, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af begrebet »ankomsttidspunkt« som omhandlet i artikel 2, 5 og 7 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT L 46, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Germanwings GmbH (herefter »Germanwings«), der er et luftfartsselskab, og Ronny Henning vedrørende luftfartsselskabets afslag på at yde Ronny Henning kompensation på grund af den angivelige forsinkelse, hvormed selskabets fly ankom til lufthavnen Köln/Bonn (Tyskland).

Retsforskrifter

- 3 Artikel 2 i forordning nr. 261/2004 med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

- h) »endeligt bestemmelsessted«: det bestemmelsessted, der er anført på den billet, der fremvises ved indcheckningsskranken eller, ved direkte tilsluttede flyforbindelser, bestemmelsesstedet for den sidste flyvning; alternative tilsluttede flyforbindelser, der er til rådighed, tages ikke i betragtning hvis det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt overholdes«.

- 4 Forordningens artikel 5 med overskriften »Aflysning« bestemmer:

»1. Hvis en flyafgang aflyses, skal berørte passagerer:

[...]

- c) have ret til kompensation fra det transporterende luftfartsselskab i overensstemmelse med artikel 7, medmindre

[...]

- iii) de får meddelelse om aflysningen mindre end syv dage før det planlagte afgangstidspunkt og får tilbudt en omlægning af rejsen, så de kan afrejse højst en time før det planlagte afgangstidspunkt og ankomme til det endelige bestemmelsessted senest to timer efter det planlagte ankomsttidspunkt.

[...]

3. Et transporterende luftfartsselskab har ikke pligt til at udbetale kompensation i henhold til artikel 7, hvis det kan godtgøre, at aflysningen skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet.

[...]«

5 Artikel 6 i forordning nr. 261/2004, der har overskriften »Forsinkelser«, bestemmer:

»1. Hvis et transporterende luftfartsselskab med rimelighed forventer, at en flyafgang bliver forsinket ud over tidspunktet for den planlagte afgang

- a) med to timer eller mere for alle flyvninger på 1 500 km eller mindre eller
- b) med tre timer eller mere for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 km og 3 500 km eller
- c) med fire timer eller mere for alle flyvninger, som ikke falder ind under a) eller b)

tilbyder det transporterende luftfartsselskab passagererne

- i) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra a), og artikel 9, stk. 2
- ii) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra b) og c), når det nye afgangstidspunkt med rimelighed kan forventes at være senest dagen efter det planlagte afgangstidspunkt
- iii) den bistand, der er specificeret i artikel 8, stk. 1, litra a), når forsinkelsen er på mindst fem timer.

2. Bistand skal under alle omstændigheder tilbydes inden for de tidsfrister, der er anført ovenfor i forbindelse med hver enkelt afstandskategori.«

6 Artikel 7 i forordning nr. 261/2004 med overskriften »Kompensationsret« bestemmer:

»1. Når der henvises til denne artikel, modtager passageren en fast kompensation som følger:

- a) 250 EUR for alle flyvninger på højst 1 500 km

[...]

2. Hvis en passager i henhold til artikel 8 får tilbudt omlægning af rejsen til vedkommendes endelige bestemmelsessted på en alternativ flyvning, og ankomsttidspunktet ikke overstiger det planlagte ankomsttidspunkt på den oprindeligt reserverede flyvning

- a) med to timer for så vidt angår alle flyvninger på 1 500 km eller mindre [...]

[...]

kan det transporterende luftfartsselskab nedsætte den i stk. 1 omhandlede kompensation med 50%.

[...]

4. De i stk. 1 og 2 nævnte afstande måles efter storcirkelmetoden.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

7 Ronny Henning købte en flybillet hos Germanwings for at rejse fra Salzburg (Østrig) til Köln/Bonn. Ifølge denne billet var det planlagte afgangstidspunkt fra Salzburg den 11. maj 2012 kl. 13:30 og det planlagte ankomsttidspunkt til lufthavnen Köln/Bonn den samme dag kl. 14:40. Flyveafstanden mellem disse to lufthavne udgør ved en storcirkelberegning mindre end 1 500 km.

- 8 Den 11. maj 2012 lettede Ronny Hennings fly fra Salzburg med forsinkelse. Ved ankomsten berørte flyet først landingsbanen i Köln/Bonn-lufthavnen kl.17:38. Flyet befandt sig imidlertid først på standpladsen kl. 17:43, dvs. tre timer og tre minutter efter det planlagte ankomsttidspunkt. Flyets døre blev åbnet kort efter.
- 9 Ronny Henning er af den opfattelse, at ankomsten til det endelige bestemmelsessted skete med mere end tre timers forsinkelse i forhold til det planlagte ankomsttidspunkt. Han mener derfor, at han er berettiget til en kompensation på 250 EUR i henhold til artikel 5-7 i forordning nr. 261/2004. Germanwings har anført, at da det faktiske ankomsttidspunkt er det tidspunkt, hvor flyet berørte landingsbanen i Köln/Bonn-lufthavnen, er forsinkelsen i forhold til det planlagte ankomsttidspunkt kun 2 timer og 58 minutter, hvorfor der ikke skal ydes kompensation.
- 10 Førsteinstansretten fastslog, at det faktiske ankomsttidspunkt, der skulle tages i betragtning, var det tidspunkt, hvor den første dør åbnes med henblik på, at passagerne kan forlade flyet. Denne ret pålagde følgelig Germanwings at betale Ronny Henning kompensation på 250 EUR. Germanwings appellerede denne afgørelse til den forelæggende ret.
- 11 Under disse omstændigheder har Landesgericht Salzburg besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Hvilket tidspunkt er afgørende for begrebet »ankomsttidspunkt« som omhandlet i artikel 2, 5 og 7 i [forordning nr. 261/2004]:
- a) det tidspunkt, hvor flyet berører landingsbanen (»touchdown«)
 - b) det tidspunkt, hvor flyet har nået sin standplads, og alle parkeringsbremses er aktiveret, henholdsvis bremseklodserne anbragt (»in-block tid«)
 - c) det tidspunkt, hvor flyets dør åbnes
 - d) et tidspunkt, som parterne har aftalt i medfør af deres partsautonomi?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 12 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, 5 og 7 i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at begrebet »ankomsttidspunkt«, der anvendes til at fastslå omfanget af den forsinkelse, der berører flypassagererne, er det tidspunkt, hvor flyet berører landingsbanen i ankomstlufthavnen, det tidspunkt, hvor flyet har nået sin standplads, og hvor alle parkeringsbremses er aktiveret, henholdsvis bremseklodserne anbragt, det tidspunkt, hvor flyets dør åbnes, eller et tidspunkt, som parterne har aftalt i fællesskab.
- 13 Indledningsvis bemærkes, at den nævnte forordning omhandler forsinkelse af flyafgange i to forskellige situationer.
- 14 Dels henviser forordning nr. 261/2004 i visse sammenhænge til en forsinkelse i forhold til det planlagte afgangstidspunkt, således som det er tilfældet med forsinkelsen af flyafgange som omhandlet i den nævnte forordnings artikel 6.
- 15 Dels henviser forordningen i andre sammenhænge til den forsinkelse, der konstateres ved ankomsten, således som det er tilfældet i forordningens artikel 5 og 7. Det fremgår af disse artikler, at for at fastslå omfanget af en sådan forsinkelse skal flyets planlagte ankomsttidspunkt sammenlignes med det tidspunkt, hvor flyet faktisk er ankommet til sit bestemmelsessted.

- 16 Forordning nr. 261/2004 definerer imidlertid ikke dette faktiske ankomsttidspunkt. Når det forholder sig således, følger det af såvel kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at indholdet af en EU-retlig bestemmelse, der ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med hensyn til fastlæggelsen af dens betydning og rækkevidde, normalt i hele Unionen skal undergives en selvstændig fortolkning (jf. i denne retning dom Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, præmis 11).
- 17 Det følger heraf, begrebet »det faktiske ankomsttidspunkt« skal fortolkes således, at det anvendes ensartet i Unionen.
- 18 Under disse omstændigheder skal et af de tilfælde, som den forelæggende ret har nævnt, nemlig det tilfælde, hvor det nævnte begreb skulle fastsættes af de pågældende i en aftale, indledningsvis forkastes, da forordning nr. 261/2004 ikke indeholder nogen angivelser i den retning.
- 19 Det bemærkes dernæst, at Domstolen allerede har fastslået, at passagerer, der er udsat for lange forsinkelser, dvs. med tre timer eller mere, ligesom de passagerer, hvis oprindelige flyafgang er blevet aflyst, og hvis transporterende luftfartsselskab ikke har været i stand til at tilbyde en omlægning af rejsen på de betingelser, der er fastsat i artikel 5, stk. 1, litra c), nr. iii), i forordning nr. 261/2004, har ret til kompensation i henhold til artikel 7 i forordning nr. 261/2004, idet disse passagerer uigenkaldeligt mister tid (jf. i denne retning dom Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).
- 20 Under flyvningen er passagerne således nødsaget til at opholde sig i et lukket rum, undergivet luftfartsselskabets instruktion og kontrol, hvor deres muligheder for at kommunikere med omverdenen af tekniske eller sikkerhedsmæssige grunde er begrænset betydeligt. Passagererne kan ikke under disse omstændigheder løbende varetage deres personlige, familiemæssige, sociale eller arbejdsmæssige anliggender. Først når flyvningen er overstået, kan de genoptage deres sædvanlige aktiviteter.
- 21 Selv om sådanne gener må anses for at være uundgåelige, så længe flyvningen ikke overstiger den planlagte flyvetid, forholder det sig imidlertid anderledes i tilfælde af forsinkelse, da den tid – som beskrevet i den foregående præmis – der er gået ud over den planlagte flyvetid, udgør »tabt tid«, eftersom de pågældende passagerer ikke kan udnytte den til de formål, med henblik på hvilke de på det ønskede tidspunkt rejser til det valgte bestemmelsessted.
- 22 Det følger heraf, at begrebet »ankomsttidspunkt« i forbindelse med forordning nr. 261/2004 skal forstås som det tidspunkt, hvor den situation, der er beskrevet i nærværende doms præmis 20, ophører.
- 23 Det må i denne forbindelse konstateres, at situationen for flypassagerer i princippet hverken ændrer sig væsentligt, når flyet berører landingsbanen i ankomstlufthavnen, når flyet har nået sin standplads, og parkeringsbremsene er aktiveret, eller når bremseklodserne er anbragt, idet passagerne fortsat er pålagt forskellige begrænsninger i det lukkede rum, hvori de befinder sig.
- 24 Det er først på det tidspunkt, hvor passagerne har lov til at forlade flyet, og hvor der i denne forbindelse er givet ordre til at åbne flyets døre, at passagerne i princippet kan genoptage deres sædvanlige aktiviteter uden at være underlagt disse begrænsninger.
- 25 Det følger af ovenstående betragtninger, at artikel 2, 5 og 7 i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at begrebet »ankomsttidspunkt«, der anvendes til at fastslå omfanget af den forsinkelse, der berører flypassagererne, er det tidspunkt, hvor mindst én af flyets døre åbnes, forudsat at passagerne på dette tidspunkt har lov til at forlade flyet.

- 26 Denne konklusion ændres ikke af, at flere EU-forordninger samt visse dokumenter fra International Air Transport association (IATA) henviser til »det faktiske ankomsttidspunkt« som det tidspunkt, hvor et fly har nået sin standplads. Disse forordninger og dokumenter forfølger således målsætninger vedrørende regler for luftfart og navnlig tildeling af ankomst- og afgangstidspunkter, der adskiller sig fra formålet med forordning nr. 261/2004. De deri indeholdte definitioner kan følgelig ikke anses for at være relevante for fortolkningen af de tilsvarende begreber i forbindelse med forordning nr. 261/2004, der for sin del udelukkende har til formål at tildele mindsterettigheder til de passagerer, der er udsat for visse gener på grund af boardingafvisning mod deres vilje, eller at deres flyafgang aflyses eller bliver forsinket.
- 27 På baggrund af samtlige ovenstående bemærkninger skal spørgsmålet fra den forelæggende ret besvares med, at artikel 2, 5 og 7 i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at begrebet »ankomsttidspunkt«, der anvendes til at fastslå omfanget af den forsinkelse, der berører flypassagererne, er det tidspunkt, hvor mindst én af flyets døre åbnes, forudsat at passagerne på dette tidspunkt har lov til at forlade flyet.

Sagens omkostninger

- 28 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 2, 5 og 7 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 skal fortolkes således, at begrebet »ankomsttidspunkt«, der anvendes til at fastslå omfanget af den forsinkelse, der berører flypassagererne, er det tidspunkt, hvor mindst én af flyets døre åbnes, forudsat at passagerne på dette tidspunkt har lov til at forlade flyet.

Underskrifter